

Okkara kosnu finna loysnir fyrri smáplássini

Oddagrein

So kom umsiðir álitid frá Kommununevndini - og sum vit høvdu roknað við, var tilmælið púra greitt: Kommunur skulu gerast færri í framtíðini.

Tað er einki at ivast í, at ymsar meiningar verða um hetta álit - og soleiðis eigur tað at vera. Eins og hjá lögmanni er tað trupult hjá politikarum beinanvegn at gera niðurstøður út frá álitinum, tí tað er so rúgvu-smikið, og har eru so nógv fyrilit at taka.

Eitt er talið á kommununum - hvussu stórt tað skal vera. Tað eru helst ikki tveir føroyingar, sum eru ósamdir um, at 50 kommunur er ov nógv til okkara litla samfelag - í øllum førum, um vit vilja hava kommunur, sum hava møguleikar fyrri at gera eitt munagott arbeiði - nærsamfelagnum at gangi.

Hinvegin skerst ikki burt, at smáu kommunur hava ein trupulleika. Vit hoyrdu eitt nú bygdarráðsformannin við Gjógvi siga, at hendan ætlanin, sum nú varð lögð fram - nærmast var ein deyðadómur fyrri smáplássini. Og tað kann hann av røttum siga, tí miðsavnin verður at stórru plássinum - og helst eisini sum bygdarráðsformaðurin í Gøtu sigur í blaðnum í dag, at fólkid fyrst fer at flyta til størsta plássid í teimum sjei kommununum.

Men hetta er kortini ikki nóg mikið til tess at siga, at ætlanin má vrakast. Hinvegin leggur hetta bara størri ábyrgd á politikarar okkara um at gera skipanir, soleiðis at vit á annan hátt bjarga smáplássinum. Hetta verður tá ein spurningur um, hvussu nógv samfelagið vil gjalda til tess at varðveita búsetingarmynstrið í landinum.

Ein annar eyður spurningur hevur verið um kommunalu útjavningina. Í álitinum verður nortið við bæði útreiðslujavning og inntøkujavning. Hetta verður sera trupult at fáa semju um, men at vit øll í felag skulu gjalda fyrri lógarbundnu útreiðslumar av samfelagnum - eisini kommununum, tað er sjálvandi í lagi, men ringt verður at fáa semju um, at kommunur skulu lata av vinninginum til aðrar kommunur, ið ikki hava stóran vinning.

Við vælaarbeiðinum, sum Kommununevndin hevur lagt fram, eru lunnar lagdar undir eitt neyðugt kjak, sum skal fara fram í samfelagnum øllum, og vit vilja gera okkara til at hýsa øllum sjónarmiðum, so vit í felag finna bestu loysnina

Sosialurin

Viðmerking:

Tí er neyðugt við stjórnarskipanarnevnd

Tað eru serliga tjóðveldismenn sum eru vordnir so firtnir yvir at Javnaðarflokkurin hevur sett uppskot fram um at seta stjórnarskipanarnevnd. Teir tykjast ikki rættliga at skilja meiningina við tí. Tí er neyðugt at seta upp, hvat í veruleikanum er munurin á tí framferðarhátti, ið Javnaðarflokkurin skjýtur upp, og framferðarháttinum hjá landsstýrinum.

Í fyrsta lagi kemur uppskotið um stjórnarskipanarnevnd sum ein logisk fylgja av at Javnaðarflokkurin ikki tekur undir við landsstýrisuppskotinum, sum er ein fullmakt til landsstýri at fara undir at seta fullveldisprojektið í gongd. Í øðrum lagi er tað ein konstruktiv fylgja av teirri felags niðurstøðu hjá øllum flokkum á tingi, at ríkisrættarligar broytingar eru neyðugar fyrri øktum føroyskum sjálvstýri.

Javnaðarflokkurin skjýtur upp:

— at landsstýrið fær heimild til at seta fyrireikingararbeiði í gongd, avmarkað til útgreiningar og kanningar av týðningi í

— samband við ríkisrættarligar broytingar, og at lögmaður setir eina parlamentariska stjórnarskipanarnevnd, umboðandi allar flokkar á tingi, undir fyrirsæti landsstýrisins, og við luttøku av vísindaligum sakkunnleika, at gera uppskot til nýggja stjórnarskipanar nevnd fyrri Føroyar.

Mótvegis hesum er framferðarhátturin hjá landsstýrinum, at vilja avgreiða eitt mál, sum inniber kanska størstu stjórnarskipanarlugu broyting nakrantíð í Føroya søgu, sum eitt samgongumál, har bert stívlaga helvtin av tinginum stendur aftanfyri. Hesin framferðarháttur var friggjadagin samanfatadur av fyrrverandi landsstýrsmanni og núverandi lögtingsmanni Tjóðveldisflokksins, Jógvani Durhuus, soleiðis, at "landsstýrið skal fara undir at fyrireika og taka upp realitetssamráðingar um ein millumlandsáttmála, sum síðan skal leggjast fyrri tingi, so at hesar samráðingar um at

skipa Føroyar sum eitt fullveldi kunnu byrja longu nú í hesum árinum."

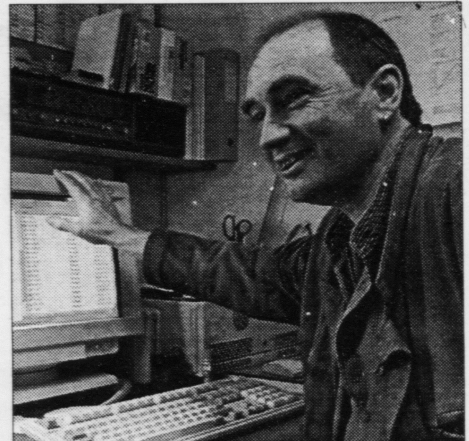
Eftir hesum er avgjørt frammanundan, hvat allar kanningar og fyrireikingar skulu enda við. Einasta óvissa er, hvussu lagaligar treytir kunnu fáast frá dønum. Í hesum skundavgreiðslumáli ber tí eisini illa til at síggja teir veruligu møguleikarnar fyrri aktivari luttøku hjá andstøðuni, ið er knappliga helvtin av tinginum, sum annað enn bert ein formlig ávirkan, avmarkað til at umrøða og ummæla tær avgerðir, sum samgongan annars einsamøll er samd um frammanundan - ella kanska bert partar av samgonguni.

Tað er neyvan nakar ivi um, at tvíhaldur landsstýrið um sína mannagongd og fer at trumfa sín vilja ígjøgnum, bert við stívlaga helvtini av tinginum aftan fyrri seg, fer tað eisini til at elva til eitt øgiligt klandur og stríð í øllum fólkinum um hetta málið. Tað verður onki sakligt orðaskifti, men eitt eljustríð við skuldsetingum og illgitingum. Tað verða tær versu umstøðurnar sum hugsast kunnu undan nakrari fólkaatkvøðu. Eg vóni ikki, at tann smáhysteriski tónin, sum longu var at hoyra í tinginum friggjadagin, so hvørt tað leið út á dagin, og mánadagin við, var ein frábødan um hvussu tann komandi dialogurin fer at ganga.

Sjálv um lögmaður óivað hevði eina aðra adressu í huganum, so má eg tó fullt taka undir við orðum hansara friggjadagin; og sum hann endurtók mánadagin, tá hann mælti til "at sláa kalt vatn í blóðið" og at vit seta okkum niður og fáa hesa neyðugu, breiðu undirtøkuna, bæði í tinginum og í fólkinum.

Og tað er júst tí at Javnaðarflokkurin kemur við uppskoti sínum um at lögmaður skal seta eina stjórnarskipanarnevnd at viðgera og skjóta upp tær ríkisrættarlugu broytingarnar, sum gerast skulu.

Í eina stjórnarskipanarnevnd tryggjar tú øllum tinginum ein aktivan leiklut

Hans Pauli Strøm, lögtingsmaður Javnaðarflokksins

í arbeiðinum.

Her verður ikki bert gingið eftir tí eina møguleikanum, men her er uppgávan at fáa allar møguleikar fram á borðið; og teir kunnu verða nógvir og munirnir sera stórir, frá tí minst til tann mest víðgangandi máttan at skipa føroyskt sjálvstýri uppá.

Grundað á allar neyðugar kanningar og útgreiningar ger stjórnarskipanarnevndin uppskot sítt uppskot at leggja fyrri tingi.

Tá verða heilt aðrir og betri møguleikar hjá tinginum - og øllum fólkinum - at viðgera og taka støðu til, um stjórnarlaga framtíðarstøða Føroya skal vera ein fullveldisskipan ella einhvørj onnur frælsari støða í ríkisfelagsskapi.

Føroya lögting kann tá gera greitt, hvat lögtingið vil, og hvat føroyingar vilja fara eftir.

Tá er klárt at fara at taka upp samráðingar við danir um at fáa øll neyðug víðurskifti landanna millum greið í einum broyttum ella nóggum sáttmála.

Landsstýrið hevur tí onki at vera bangi fyrri í uppskoti Javnaðarflokksins. Tað er tvørturímóti ein útrætt hond frá Javnaðarflokkurin til landsstýrið, so sleppast kann undan stríðselvandi polariseringum, bæði í tinginum og í fólkinum. Ikki

minst tá hugsað verður um hvussu nógv bæði lögmaður og landsstýrismaðurin í sjálvstýrismálum siga seg - og ivist eg ikki í at tað eisini er av fullum huga - vilja arbeiða fyrri eini breiðari undirtøku í hesum málinum.

Tað hevði eisini so dyggiliga gjørt teimum illgitingum til skammar, sum siga at tað í høvuðsheitum eru tvær orsøkir til at landstýrið vil gjøgnumtrúfað sín egna máta at orna hesi tingini uppá: Í fyrsta lagi forfongilighet: tí hesir flokkar, ella rættari menn úr hesum flokkum síggja nú ein kjans til at sleppa at skriva seg inn í søguna sum teir í tóku loysingina, og í øðrum lagi tí at fullveldisætlanin er so víðgangandi, at hon fæst bert ígjøgnum í stórum skundi - tað má smíðast meðan jarnið enn er heitt eftir samanbrestirnar við danir og øðina um danskar ráðagerðir í skómaskotum - kemur tað at ganga av seint fyrri seg og ov drúgt verður at biða eftir úrslitum, so er vandi fyrri at fullveldiseldhugin kólnar og áhugin vendist móti øðrum lívs víðurskiftum.

Hans Pauli Strøm,
lögtingsmaður fyrri
Javnaðarflokkin

Internet-Sosialurin í morgin við nýggjari útgávu

www.sosialurin.fo